

Załącznik nr 3 do „Ujawnienia informacji Banku Spółdzielczego w Kielcach dotyczących ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń, i innych informacji wg stanu na dzień 31.12.2019 r.

Załącznik do Uchwały nr 4/IV/2019 Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Kielcach z 9 kwietnia 2019

**Procedura szacowania kapitału wewnętrznego oraz
oceny adekwatności kapitałowej
w Banku Spółdzielczym
w Kielcach**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
Rozdział 1 - WPROWADZENIE	3
Rozdział 2 - Wykaz zewnętrznych regulacji prawnych	3
Rozdział 3 - Skróty i definicje przyjęte w niniejszej Procedurze	3
Rozdział 4 - Wewnętrzny system sprawozdawczości zarządczej	6
Rozdział 5 - Określenie istotności ryzyka bankowego	6
Rozdział 6 - Zasady weryfikacji kapitału regulacyjnego	7
A. Ryzyko kredytowe.....	7
B. Ryzyko rynkowe	7
C. Ryzyko operacyjne	8
D. Łączny dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyka nie w pełni pokryte regulacyjnym wymogiem kapitałowym	8
Rozdział 7 - Ryzyko koncentracji zaangażowań	8
A. Ryzyko koncentracji dużych ekspozycji	8
B. Ryzyko koncentracji w sektor gospodarki (koncentracji branżowej).....	9
C. Ryzyko koncentracji przyjętych form zabezpieczenia	9
D. Ryzyko koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy	10
E. Łączny kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji zaangażowań	10
Rozdział 8 - Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	10
Rozdział 9 - Ryzyko płynności	11
Rozdział 10 - Ryzyko wyniku finansowego	12
Rozdział 11 - Ryzyko kapitałowe	12
A. Wpływ amortyzacji instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR na adekwatność kapitałową	12
B. Ryzyko obniżenia wewnętrznego współczynnika kapitałowego	12
C. Końcowy dodatkowy wymóg na ryzyko kapitałowe	13
Rozdział 12 - Ryzyko cyklu gospodarczego	14
Rozdział 13 - Ryzyko strategiczne	13
Rozdział 14 - Ryzyko utraty reputacji	13
Rozdział 15 - Ryzyko transferowe	15
Rozdział 16 - Ryzyko modeli	14
Rozdział 17 - Sumaryczny kapitał wewnętrzny	15
Rozdział 18 - Limity wymogów kapitałowych	15
Rozdział 19 - Kapitałowy test warunków skrajnych	16
Rozdział 20 - System kontroli wewnętrznej	17

Rozdział 1 - WPROWADZENIE

Regulacje nadzorcze zobowiązują banki do utrzymywania kapitału regulacyjnego na trzy rodzaje ryzyk bankowych: kredytowe, operacyjne i rynkowe. Ponadto banki są zobowiązane do dokonania oceny wszystkich zidentyfikowanych rodzajów ryzyka bankowego w ich działalności i zapewnienia poziomu funduszy własnych adekwatnego do wielkości ponoszonego ryzyka. Niniejsza procedura opisuje sposób badania ryzyk oraz adekwatności kapitałowej w ramach procesu ICAAP.

Ponadto w związku z wejściem w życie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, Bank będzie uwzględniał w procesie adekwatności kapitałowej zmiany nałożone ww. przepisami, związane z korektą okresu przejściowego dotyczącą funduszu udziałowego oraz instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych.

Rozdział 2 - Wykaz zewnętrznych regulacji prawnych

§ 1

Najważniejsze zewnętrzne regulacje prawne, które zostały wykorzystane przy opracowaniu niniejszej Procedury:

- 1) Ustawa Prawo bankowe, zwana dalej „ustawą - Prawo bankowe”,
- 2) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz. U. poz. 637), zwane dalej „rozporządzeniem MRiF w sprawie funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem (...)”,
- 3) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi,
- 4) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych,
- 5) Uchwały i Decyzje KNF w sprawie ustalenia kierunków polityki nadzorczej wobec banków spółdzielczych w związku z implementacją Dyrektywy CRD IV i Rozporządzenia CRR.

Rozdział 3 - Skróty i definicje przyjęte w niniejszej Procedurze

§ 2

1. Ilekczo w dalszej treści niniejszej Procedury użyte są poniższe skróty, oznaczają one:

- 1) **Bank** – Bank Spółdzielczy w Kielcach;
- 2) **Bank Zrzeszający** – Bank Polskiej Spółdzielczości Spółka Akcyjna;
- 3) **KNF** – Komisja Nadzoru Finansowego albo inna jednostka (instytucja), której zgodnie z obowiązującymi przepisami powierzono zadania związane z procesem nadzoru nad bankami;
- 4) **Zespół** – Zespół Analiz i Ryzyk, której przypisano zadania związane z monitorowaniem ryzyk w Banku, w tym szczególnie ocenę adekwatności kapitałowej Banku;
- 5) **NBP** – Narodowy Bank Polski;
- 6) **Procedura** – niniejsza „Procedura szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Kielcach”;
- 7) **Rada Nadzorcza** – Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Kielcach;
- 8) **Zarząd** – Zarząd Banku Spółdzielczego w Kielcach;
- 9) **ICAAP** – proces Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego (ang. *Internal Capital Adequacy Assessment Process*); wewnętrzny proces oceny ryzyk bankowych pod kątem adekwatności funduszy własnych, mający na celu ustalenie dodatkowych wymogów kapitałowych zgodnych z profilem ryzyka w Banku – proces przeglądu dokonywany na podstawie obowiązujących przepisów, w tym w szczególności określonych w rozporządzeniu MRiF w sprawie funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem (...) oraz według zasad niniejszej Procedury.
- 10) **SIZ** – Instrukcja "System Informacji Zarządczej".

2. Ilekroć w dalszej treści niniejszej Procedury użyte są poniższe określenia, oznaczają one:
- 1) depozyty – środki obce uwzględniające zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów nie będących uczestnikami obrotu na hurtowym rynku finansowym;
 - 2) zaangażowanie – na użytek niniejszej Procedury, zaangażowanie oznacza każdy składnik aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych wchodzący w skład portfela kredytowego, według wartości nominalnej;
 - 3) duża ekspozycja (*art.392 CRR*) – ekspozycja kredytowa Banku wobec klienta lub grupy powiązanych klientów, której wartość jest równa lub wyższa niż 10% wartości uznanego kapitału Banku;
 - 4) ekspozycja kredytowa - oznacza bilansowe należności (z uwzględnieniem rezerw celowych i korekt wartości) z tytułu kredytów i pożyczek, skupionych wierzytelności, czeków i weksli, zrealizowanych gwarancji, innych wierzytelności o podobnym charakterze oraz udzielone zobowiązania pozabilansowe;
 - 5) kapitał Tier I – kapitał zdefiniowany w art.25 CRR;
 - 6) kapitał Tier II – kapitał zdefiniowany w art.71 CRR;
 - 7) fundusze własne – suma kapitału Tier I i kapitału Tier II Banku;
 - 8) uznany kapitał – suma kapitału Tier I i kapitału Tier II Banku, przy czym kapitał Tier II jest mniejszy lub równy niż 1/3 kapitału Tier I;
 - 9) kapitał regulacyjny/ minimalny wymóg kapitałowy – łączna kwota kapitału regulacyjnego na ryzyko kredytowe (8% kwoty ekspozycji na ryzyko kredytowe), rynkowe i operacyjne;
 - 10) kapitał wewnętrzny – ustalony przez Bank wymóg w zakresie funduszy własnych, mający na celu pokrycie wszystkich zidentyfikowanych istotnych rodzajów ryzyka, występujących w jego działalności oraz czynników otoczenia;
 - 11) łączna kwota ekspozycji na ryzyko – wartość obliczona zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko;
 - 12) współczynnik kapitału podstawowego Tier I – wskaźnik obliczony w procentach jako iloraz kapitału podstawowego Tier I do łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko;
 - 13) współczynnik kapitału Tier I – wskaźnik obliczony w procentach jako iloraz kapitału Tier I do łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko;
 - 14) łączny współczynnik kapitałowy – wskaźnik obliczony w procentach jako iloraz funduszy własnych do łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko;
 - 15) wewnętrzny współczynnik kapitałowy – wskaźnik obliczony w procentach jako przemnożony przez 100 ułamek, którego licznikiem jest wartość funduszy własnych, zaś mianownikiem pomnożony przez 12,50 kapitał wewnętrzny;
 - 16) wskaźnik dźwigni finansowej – wyrażony w procentach udział kapitału Tier I w łącznej kwocie aktywów według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych;
 - 17) właściwy organ – organ lub podmiot publiczny zdefiniowany w art.4 ust.1 pkt 40 CRR; na potrzeby niniejszej regulacji przyjęto, że właściwym organem w Polsce jest Komisja Nadzoru Finansowego;
 - 18) portfel kredytowy – suma kredytów oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych dotyczących finansowania, według wartości nominalnej na datę analizy;
 - 19) ryzyko istotne – ryzyko związane z obszarem działalności Banku; rodzaje ryzyka, które są objęte wymogiem obliczania kapitału regulacyjnego, ponadto ryzyka wymienione w dyrektywie CRD; do ryzyk istotnych Bank zalicza również ryzyka, dla których pomiar ilościowy, zgodnie z niniejszą Procedurą, przekracza wartości graniczne (limity) i Bank tworzy dodatkowy wymóg kapitałowy na pokrycie tych ryzyk;
 - 20) ryzyko trudnomierzalne – rodzaj ryzyka, dla którego nie można zbudować ilościowej lub jakościowej miary oddającej w sposób prawidłowy poziom ryzyka, które może ponosić Bank; do ryzyk trudnomierzalnych będą zaliczane w Banku te rodzaje ryzyka, których poziomu nie można jednoznacznie zidentyfikować na podstawie parametrów charakterystycznych dla danego rodzaju ryzyka; na ogół ryzyka trudnomierzalne są elementem wpływającym na inne ryzyka, zidentyfikowane w Banku jako mierzalne – np. efekt ryzyka utraty reputacji ma wpływ na poziom ryzyka płynności (odpływ bazy depozytowej); do ryzyk trudnomierzalnych Bank zalicza:
 - a) ryzyko braku zgodności,
 - b) ryzyko strategiczne,
 - c) ryzyko utraty reputacji,
 - d) ryzyko transferowe,
 - e) ryzyko modeli;

- 21) ryzyko kredytowe – rozumiane jako niewykonanie zobowiązania lub zagrożenie niewykonania zobowiązania; w ramach ryzyka kredytowego Bank wyróżnia ryzyko koncentracji wynikające z:
 - a) uzależnienia się Banku od jednego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych,
 - b) udzielania kredytów klientom z tej samej branży,
 - c) stosowania tego samego rodzaju zabezpieczenia lub przyjmowania zabezpieczenia od tego samego dostawcy,
 - d) uzależnienia się Banku od produktu kredytowego;
- 22) ryzyko rynkowe – rozumiane jako ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub negatywnej zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmienność parametrów rynkowych; w ramach ryzyka rynkowego Bank wyróżnia ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym – związane z wrażliwością wyniku odsetkowego na zmiany stóp procentowych, oraz ryzyko walutowe – związane z ryzykiem wystąpienia straty na skutek niekorzystnych zmian kursów walutowych;
- 23) ryzyko płynności i finansowania – zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat; w ramach ryzyka płynności Bank wyróżnia ryzyko koncentracji, rozumiane jako uzależnienie się Banku od jednego podmiotu (deponenta);
- 24) ryzyko operacyjne – rozumiane jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, w tym również ryzyko prawne;
- 25) ryzyko wyniku finansowego (biznesowe) – ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju, głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału; ryzyko nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej;
- 26) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności) – rozumiane jako posiadanie przez Bank niewystarczającego poziomu funduszy własnych do pokrycia nieoczekiwanych strat;
- 27) ryzyko braku zgodności – ryzyko będące skutkiem nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez bank standardów postępowania;
- 28) ryzyko nadmiernej dźwigni – ryzyko wynikające z podatności instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów (art. 4 ust. 1 pkt 94 CRR);
- 29) ryzyko modeli – rozumiane jako potencjalna strata, jaką może ponieść bank, w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli;
- 30) ryzyko rezydualne - wynikającym z mniejszej niż założona przez bank skuteczności stosowanych w banku technik ograniczania ryzyka kredytowego;
- 31) ryzyko zmian warunków makroekonomicznych – związane z niekorzystnymi zmianami parametrów makroekonomicznych;
- 32) ryzyko regulacyjne – zmiany warunków prawnych prowadzenia działalności;
- 33) ryzyko strategiczne – ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany;
- 34) ryzyko konkurencji – związane z warunkami konkurowania;
- 35) ryzyko prania brudnych pieniędzy - związane z udziałem w procedurze prania pieniędzy (klienci, pośrednicy, pracownicy);
- 36) ryzyko utraty reputacji – bieżące lub przyszłe ryzyko dla wyniku finansowego, funduszy własnych lub płynności, powstałe na skutek naruszenia reputacji banku;
- 37) ryzyko zarządzania – rozumiane jako ryzyko związane z niewłaściwym zarządzaniem, złą identyfikacją i ograniczaniem ryzyka prowadzonej działalności, brakiem lub niewystarczającym działaniem kontroli wewnętrznej, nieodpowiednim stosowaniem procedur wewnętrznych lub ich nieprzestrzeganiem; w ramach ryzyka zarządzania Bank wyróżnia ryzyko:
 - a) ciągłości procesów – ryzyko zakłóceń w funkcjonowaniu podmiotu w wyniku niewłaściwej organizacji procesów, nieciągłości, niewłaściwego podziału kompetencji, nie zapewnienia odpowiednich zasobów,
 - b) zasobów ludzkich – związane z niemożnością pozyskania i utrzymania pracowników o odpowiednich kwalifikacjach,
 - c) raportowania – wynikające z braku, zakresu, niskiej jakości informacji zarządczej oraz niewłaściwego zorganizowania systemu raportowania,

- d) ładu korporacyjnego – wynikające z niewłaściwej struktury organizacyjnej i kompetencyjnej,
 - e) kontroli wewnętrznej – wynikającej z nieadekwatnych mechanizmów kontroli wewnętrznej;
- 38) waga ryzyka produktu/współczynnik konwersji - wartość procentowa, o której mowa w art. 111 ust.1 CRR;
- 39) wartość bilansowa – wartość, według której dany składnik aktywów i pasywów jest ujmowany w bilansie z uwzględnieniem zwiększeń i zmniejszeń jego wartości, w szczególności po obliczeniu umorzenia, odpisów z tytułu rezerw celowych oraz łącznej kwoty odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości lub nieściągalności, (wartość uwzględniająca korekty z tytułu efektywnej stopy procentowej oraz utworzonych rezerw celowych - odpisu z tytułu utraty wartości);
- 40) zaangażowanie Banku – wierzytelności Banku, udzielone przez Bank zobowiązania pozabilansowe, posiadane przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcje lub udziały w innym podmiocie, wniesione dopłaty w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, wkłady albo sumy komandytowe (w zależności od tego, która z tych kwot jest większa) w spółce komandytowej lub komandytowo – akcyjnej; na potrzeby niniejszej regulacji przyjmuje się, że przy wyliczaniu zaangażowania łącznego uwzględnia się powiązania kapitałowe lub organizacyjne.

Rozdział 4 - Wewnętrzny system sprawozdawczości zarządczej

§ 3

1. Raporty z zakresu oceny adekwatności kapitałowej Banku otrzymują:
 - 1) w cyklach kwartalnych - Zarząd Banku,
 - 2) w cyklach kwartalnych - Rada Nadzorcza.
2. Zespół sporządza w cyklach kwartalnych raporty z zakresu oceny wewnętrznej adekwatności kapitałowej, zgodnie z zapisami SI2.
3. Do czasu sporządzenia nowego raportu dotyczącego oceny wewnętrznej adekwatności kapitałowej obowiązują w Banku wyliczenia dokonane za okres poprzedni.

Rozdział 5 - Określenie istotności ryzyka bankowego

§ 4

1. Bank co najmniej raz w roku określa ryzyka występujące w jego działalności oraz dokonuje klasyfikacji poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego pod względem istotności.
2. Za ryzyka istotne uznane są te ryzyka, które spełniają przynajmniej jeden z poniższych warunków:
 - 1) podlegają bieżącemu monitoringowi, związanemu z obowiązkiem przestrzegania norm nadzorczych (np. ryzyko kredytowe, ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe/walutowe, ryzyko płynności, ryzyko kapitałowe);
 - 2) podlegają bieżącemu zarządzaniu, wynikającemu z przepisów prawnych (np. ryzyko braku zgodności, ryzyko koncentracji);
 - 3) podlegają ocenie nadzorczej zgodnie z Metodą BION (np. ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej);
 - 4) są ryzykami trudnomierzalnymi, a poziom tych ryzyk jest uznany przez Bank za istotny, zgodnie z metodą opisaną w dalszej części Procedury; do ryzyk trudnomierzalnych Bank zalicza w szczególności:
 - a. ryzyko braku zgodności (analiza kapitału wewnętrznego dokonywana w ramach ryzyka operacyjnego);
 - b. ryzyko strategiczne;
 - c. ryzyko utraty reputacji;
 - d. ryzyko modeli.
3. Ryzyka uznane przez Bank za istotne będą podlegały zarządzaniu na podstawie wyodrębnionych procedur, dedykowanych danemu rodzajowi ryzyka bankowego.
4. Ryzyka uznane przez Bank za istotne oraz ryzyka nieistotne, a mogące potencjalnie wpłynąć na sytuację Banku w kategoriach ekonomicznych, będą podlegały ocenie w procesie szacowania kapitału wewnętrznego.
5. Istotność ryzyk, ich występowanie i wpływ na wynik finansowy bada się w ramach zarządczego przeglądu procesu szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych. Na podstawie corocznego

ww. przeglądu Zarząd przyjmuje listę ryzyk istotnych. Lista ta podlega zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą.

Rozdział 6 - Zasady weryfikacji kapitału regulacyjnego

§ 5

1. Bank dokonuje agregacji kapitału regulacyjnego na poszczególne rodzaje ryzyka, tym samym oblicza łączną wielkość kapitału wewnętrznego w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.
2. Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest kapitał regulacyjny.
3. Następnie Bank ocenia, czy kapitał regulacyjny w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, rynkowe i operacyjne, i w przypadku uznania kapitału regulacyjnego za nie wystarczający, tworzy dodatkowy wymóg w ramach szacowania kapitału wewnętrznego.
4. Szczegółowy sposób wyliczania kapitału regulacyjnego (na ryzyko kredytowe, rynkowe i na ryzyko operacyjne) regulują odrębne zasady wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

A. Ryzyko kredytowe

§ 6

1. Badaniu podlega dywersyfikacja ryzyka kredytowego mierzona jako odpowiednie rozproszenie posiadanych aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem.
2. Bank uznaje za akceptowany udział aktywów i zobowiązań pozabilansowych o podwyższonych wagach ryzyka 75% i więcej, na poziomie do **70%** sumy aktywów według wartości bilansowej powiększonych o udzielone zobowiązania pozabilansowe netto.

§ 7

1. Bank uznaje, że kapitał regulacyjny na ryzyko kredytowe jest wystarczający, o ile nie zostaje przekroczony wskaźnik określony w § 6 ust. 2 i nie wyznacza dodatkowego wymogu (wewnętrznego) z tego tytułu.
2. W przypadku przekroczenia wskaźnika udziału określonego w § 6 ust. 2, Bank wylicza dodatkowy wymóg kapitałowy z tego tytułu według poniższych zasad:
 - 1) Bank wyodrębnia aktywa i zobowiązania pozabilansowe według wartości bilansowej, z przypisanymi wagami ryzyka 75% i więcej,
 - 2) ustalana jest nadwyżka aktywów i zobowiązań pozabilansowych z przypisanymi wagami ryzyka 75% i więcej, ponad **70%** sumy aktywów według wartości bilansowej i udzielonych zobowiązań pozabilansowych (w ujęciu netto),
 - 3) wyliczona zostaje średnia ważona waga ryzyka dla należności o wagach ryzyka 75% i więcej - średnia ważona jest wartością bilansową (wartością netto) ekspozycji.
3. W celu wyznaczenia dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe, Bank stosuje wskaźnik - w wysokości 4% - dla ekspozycji o wagach ryzyka 75% i więcej, przekraczających poziom **70%** udziału w sumie aktywów powiększonej o udzielone zobowiązania pozabilansowe - według wartości bilansowej, przy zastosowaniu średnioważonej wagi ryzyka dla należności o wagach ryzyka 75% i więcej.
4. Dodatkowym wymogiem kapitałowym jest kwota wyznaczona zgodnie z ust. 3.

B. Ryzyko rynkowe

§ 8

1. Badaniu podlega regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko rynkowe przy uwzględnieniu testu warunków skrajnych.
2. Ze względu na skalę prowadzonej działalności handlowej, ryzyko rynkowe w warunkach Banku ograniczone jest do ryzyka walutowego.
3. Za test warunków skrajnych, o którym mowa w ust. 1, przyjmuje się zmianę kursu złotego w stosunku do poszczególnych walut obcych o 30%, co sprowadza się do obliczenia całkowitej pozycji walutowej na datę analizy powiększonej o 30%.
4. Jeśli wartość obliczona w ust. 3 jest wyższa niż 2% funduszy własnych na datę analizy, Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego przy uwzględnieniu testu warunków skrajnych, jako wartość całkowitej pozycji walutowej powiększonej o 30% i przemnożonej przez wskaźnik 8%.
5. Wewnętrznym wymogiem kapitałowym na ryzyko rynkowe jest różnica pomiędzy wymogiem kapitałowym obliczonym zgodnie z ust. 4 i wymogiem na datę analizy.

C. Ryzyko operacyjne

§ 9

1. Badaniu i ocenie podlegają poniesione przez Bank straty operacyjne na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy poprzedzających datę analizy.
2. Suma strat operacyjnych, o których mowa w ust. 1, jest zmniejszana o spłaty, uzyskane odszkodowania, wypłaty z polis ubezpieczeniowych etc.
3. Bank dokonuje porównania poniesionych strat operacyjnych, o których mowa w ust.1, z uwzględnieniem ust. 2, z wyliczonym zgodnie z zasadami kapitałem regulacyjnym na ryzyko operacyjne.
4. Jeżeli suma strat operacyjnych była w ocenianym okresie niższa od kapitału regulacyjnego, to Bank uznaje kapitał regulacyjny za wystarczający.
5. W przypadku przekroczenia sumy strat operacyjnych wyliczonego kapitału regulacyjnego, Bank uznaje, że kapitał regulacyjny wyliczony na pokrycie ryzyka operacyjnego jest niewystarczający i w konsekwencji wyznacza dodatkowy wymóg kapitałowy z tego tytułu.
6. Dodatkowy wymóg kapitałowy ustalany jest w kwocie stanowiącej różnicę pomiędzy sumą strat operacyjnych, a kapitałem regulacyjnym z tytułu ryzyka operacyjnego.

D. Łączny dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyka nie w pełni pokryte regulacyjnym wymogiem kapitałowym

§ 10

Łączny dodatkowy (wewnętrzny) wymóg kapitałowy na ryzyka, które w ocenie Banku nie są w pełni pokryte kapitałem regulacyjnym, stanowi sumę dodatkowych wymogów kapitałowych wyliczonych według zasad określonych w niniejszym Rozdziale, w pozycjach A, B i C.

Rozdział 7 - Ryzyko koncentracji zaangażowań

§ 11

1. Bank uznaje, że ryzyko wynikające z koncentracji zaangażowań w procesie obliczania kapitału regulacyjnego potencjalnie nie jest w pełni zidentyfikowane i w konsekwencji może nie w pełni być pokryte kapitałem regulacyjnym.
2. Bank bada poziom ryzyk wynikających z koncentracji zaangażowań kredytowych odnoszących się do:
 - 1) koncentracji dużych ekspozycji,
 - 2) koncentracji branżowej,
 - 3) koncentracji przyjętych form zabezpieczenia ekspozycji kredytowych,
 - 4) koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy.

A. Ryzyko koncentracji dużych ekspozycji

§ 12

Przy badaniu koncentracji dużych ekspozycji Bank wyłącza wszystkie zaangażowania określone w uchwale KNF w sprawie przestrzegania limitów koncentracji podmiotowych i limitu dużych ekspozycji.

§ 13

1. Bank zgodnie z zapisami art.392 CRR uznaje ekspozycję kredytową Banku wobec klienta lub grupy powiązanych klientów, której wartość jest równa lub wyższa niż 10% wartości uznanego kapitału Banku za dużą ekspozycję.
2. Wskaźnik sumy zaangażowań dużych ekspozycji, o których mowa w ust. 1, Bank ustanawia na poziomie maksymalnie **212,50%** uznanego kapitału.
3. Z wyliczeń wyłącza się zaangażowania kapitałowe Banku, w kwocie równej wymogowi kapitałowemu z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej, pod warunkiem, że wymóg ten uwzględniony został już w całkowitym regulacyjnym wymogu kapitałowym.
4. Jeżeli suma wszystkich dużych ekspozycji przekracza ustalony limit, Bank wylicza kapitał wewnętrzny na pokrycie tego ryzyka.
5. Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka z tytułu dużych ekspozycji wyliczany jest według następującej procedury:
 - 1) wyznaczona zostaje różnica pomiędzy sumą wartości zaangażowań dużych ekspozycji a wyznaczonym wskaźnikiem,

- 2) wyliczona zgodnie z pkt. 1 kwota zostaje przemnożona przez wartość odpowiadającą średniej ważonej z wag ryzyka dla zaangażowań kredytowych występujących w Banku, otrzymana wartość przemnożona przez wagę 8%, stanowi kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka z tytułu koncentracji dużych ekspozycji.

B. Ryzyko koncentracji w sektor gospodarki (koncentracji branżowej)

§ 14

1. Podstawą zakwalifikowania zaangażowania do danej branży wg Polskiej Klasyfikacji Działalności, z wyłączeniem zaangażowań osób fizycznych, jest rodzaj przeważającej działalności kredytobiorcy, wymieniony w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON).
2. Przyjmuje się następujący podział, zgodny z PKD 2007 określony przez Główny Urząd Statystyczny:
 - 1) rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
 - 2) przetwórstwo przemysłowe,
 - 3) budownictwo,
 - 4) handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle,
 - 5) administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,
3. Wskaźniki nie dotyczą zaangażowań określonych w uchwale KNF w sprawie przestrzegania limitów koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań (...).
4. Na potrzeby procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego Bank wylicza wartość wskaźników dla poszczególnych zaangażowań w sektory gospodarki zgodnie z treścią Instrukcji Metodyka wyznaczania limitów koncentracji zaangażowań portfela kredytowego w Banku Spółdzielczym w Kielcach.
5. Bank wyznacza stopień koncentracji zaangażowań wobec poszczególnych sektorów poprzez wyliczenie dla każdego sektora różnicy pomiędzy kwotą zaangażowania wg wartości nominalnej a wartością wskaźnika wynikającą z ust. 4.
6. Jeżeli dla co najmniej jednego sektora wystąpi przekroczenie wartości granicznej wynikającej z ust. 4, Bank wylicza kapitał wewnętrzny na pokrycie tego ryzyka, według następującej procedury:
 - 1) kwota przekroczenia wartości granicznej, wynikającej z ust. 4, skorygowana jest o odsetki, utworzone rezerwy oraz ESP, według proporcji udziału danej grupy zaangażowań w portfelu kredytowym, i następnie przemnożona przez wartość odpowiadającą średniej ważonej z wag ryzyka dla zaangażowań kredytowych występujących w Banku;
 - 2) zsumowane wyniki otrzymane dla każdego sektora, przemnożone przez wagę 8% stanowią kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka koncentracji branżowej.

C. Ryzyko koncentracji przyjętych form zabezpieczenia

§ 15

1. Miarą koncentracji z tytułu jednego rodzaju zabezpieczenia jest odniesienie zaangażowań w portfelu kredytowym zabezpieczonych danym rodzajem zabezpieczenia do wartości portfela kredytowego.
2. Jako formę przyjętych zabezpieczeń Bank uznaje następujące rodzaje zabezpieczeń:
 - 1) gwarancja,
 - 2) hipoteka na nieruchomości mieszkalnej,
 - 3) hipoteka pozostała,
 - 4) przelew (cesja) wierzytelności,
 - 5) przewłaszczenie na zabezpieczenie,
 - 6) zastaw rejestrowy,
3. Na potrzeby procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego Bank przyjmuje wartość wskaźników dla poszczególnych zaangażowań, określony jako procent portfela kredytowego zgodnie z treścią Instrukcji Metodyka wyznaczania limitów koncentracji zaangażowań portfela kredytowego w Banku Spółdzielczym w Kielcach.
4. Bank wyznacza stopień koncentracji zabezpieczeń poprzez wyliczenie odrębnie dla każdego rodzaju zabezpieczenia różnicy pomiędzy kwotą zabezpieczeń zaangażowań a wartością wskaźnika wynikającą z ust. 3.
5. Jeżeli dla co najmniej jednej formy zabezpieczenia (z wyłączeniem kaucji i weksla własnego In blanco dla poręczenia wg prawa wekslowego) wystąpi przekroczenie wartości wskaźnika wynikającej z ust. 3, Bank oblicza kapitał wewnętrzny na pokrycie tego ryzyka według następującej procedury:
 - 1) kwota przekroczenia wartości granicznej, wynikającej z ust. 7, skorygowana jest o odsetki, utworzone rezerwy oraz ESP, według proporcji udziału danej grupy zaangażowań w portfelu

- kredytowym, i następnie przemnożona przez wartość odpowiadającą średniej ważonej z wag ryzyka dla zaangażowań kredytowych występujących w Banku;
- 2) zsumowane wyniki otrzymane dla każdej formy zabezpieczenia, przemnożone przez wagę 8% stanowią kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka koncentracji zabezpieczeń.

D. Ryzyko koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy

§ 16

1. Za jednorodny instrument finansowy w zakresie oceny koncentracji aktywów Bank uznaje:
 - 1) detaliczne ekspozycje kredytowe,
 - 2) kredyty obrotowe w rachunku,
 - 3) kredyty obrotowe zwykłe,
 - 4) kredyty inwestycyjne zwykłe na inne cele,
 - 5) kredyty na finansowanie nieruchomości mieszkalnych,
 - 6) kredyty na finansowanie nieruchomości,
 - 7) dłużne papiery wartościowe (z wyłączeniem emitowanych przez Skarb Państwa i Narodowy Bank Polski) według wartości nominalnej,
 - 8) zobowiązania pozabilansowe udzielone – dotyczące finansowania,
 - 9) zobowiązania pozabilansowe udzielone – gwarancyjne
2. Wskaźniki nie dotyczą zaangażowań określonych w § 6 uchwały KNF w sprawie przestrzegania limitów koncentracji podmiotowych i limitu dużych ekspozycji.
3. Wskaźniki łącznego zaangażowania w jednorodny instrument finansowy Bank ustanawia na poziomie zgodnym z treścią Instrukcji Metodyka wyznaczania limitów koncentracji zaangażowań portfela kredytowego w Banku Spółdzielczym w Kielcach.
4. W przypadku, gdy koncentracja zaangażowań w poszczególny instrument finansowy osiągnie poziom powyżej określonego w ust.3, Bank wyznacza kapitał wewnętrzny z tego tytułu.
5. Wymóg ten wyznaczany jest według poniższych zasad:
 - 1) kwota przekroczenia wartości granicznej, wynikającej z ust. 2, skorygowana jest o odsetki, utworzone rezerwy oraz ESP, według proporcji udziału danej grupy zaangażowań w portfelu kredytowym, i następnie przemnożona przez wartość odpowiadającą średniej ważonej z wag ryzyka dla zaangażowań kredytowych występujących w Banku;
 - 2) zsumowane wyniki otrzymane dla każdego instrumentu finansowego, przemnożone przez wagę 8% stanowią kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka koncentracji w jednorodnym instrumencie finansowym.

E. Łączny kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji zaangażowań

§ 17

Łączny kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań, stanowi sumę wymogów kapitałowych wyliczonych według zasad określonych w niniejszym Rozdziale, w pozycjach od A do D.

Rozdział 8 - Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

§ 18

1. Ze względu na nieznaczącą skalę działalności handlowej Banku, ryzyko stopy procentowej Bank wyznacza dla portfela handlowego i bankowego łącznie - wspólna metodologia jak dla portfela bankowego.
2. Bank bada poziom ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej i w zależności od otrzymanych wyników wyznacza kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka stopy procentowej, z tytułu:
 - 1) ryzyka przeszacowania,
 - 2) ryzyka bazowego,
 - 3) ryzyka opcji klienta,
 - 4) ryzyka krzywej dochodowości.
3. Do pomiaru kapitału wewnętrznego z tytułu wymienionych w ust. 2 kategorii ryzyka stopy procentowej Bank wykorzystuje wyniki obliczeń, dokonane na podstawie „Zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Kielcach”.

§ 19

1. W zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej Bank ustanawia limit łączny, obejmujący poszczególne kategorie ryzyka stopy procentowej, jak ryzyko przeszacowania, ryzyko bazowe, ryzyko opcji klienta i ryzyko krzywej dochodowości.

2. Na podstawie metod określonych w „Zasadach zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Kielcach” dokonywana jest ocena poziomu tego ryzyka w skali 12 miesięcy, określająca poziom zmiany wartości ekonomicznej Banku, przy założeniu:
 - 1) wykorzystania metody luki,
 - 2) szokowej zmiany stóp procentowych o 200 p.b.,
 - 3) różnic w zmianach poszczególnych stawek bazowych,
 - 4) ograniczonych możliwości obniżania oprocentowania depozytów,
 - 5) strat na wyniku z tytułu odsetek z tytułu angażowania się Banku w instrumenty finansowe (aktywne i pasywne) z terminami przeszacowania powyżej 3 miesięcy,
 - 6) strat z tytułu wykorzystywania przez klientów posiadanych opcji (możliwość spłaty kredytu przed terminem umownym oraz zerwania depozytu przed terminem umownym).
3. Do oceny poziomu ryzyka stopy procentowej Bank stosuje:
 - 1) w zakresie ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie – zmiana wyniku z tytułu odsetek w skali 12 miesięcy przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych NBP o 200 p.b.,
 - 2) w zakresie ryzyka krzywej dochodowości – oszacowanie strat w skali 12 miesięcy z tytułu posiadania instrumentów finansowych w aktywach i pasywach z terminami przeszacowania powyżej 3 miesięcy,
 - 3) w zakresie ryzyka opcji klienta – skutki ekonomiczne w zakresie spłaty kredytów przed terminem umownym oraz w zakresie zerwanych depozytów przed terminem umownym, przy czym za skutki ekonomiczne przyjmuje się poziom spłaconych kredytów i zerwanych depozytów, przemnożony przez wskaźnik marży odsetkowej obliczony na datę analizy.
4. Kapitał wewnętrzny wyznaczany jest w wysokości stanowiącej nadwyżkę wyliczonych strat z tytułu ryzyka stopy procentowej ponad **10%** funduszy własnych.

Rozdział 9 - Ryzyko płynności i finansowania

§ 20

1. Do oceny poziomu ryzyka płynności Bank wykorzystuje nadzorcze miary płynności M2, obliczane zgodnie z obowiązującymi Zasadami identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka płynności w Banku Spółdzielczym w Kielcach, przy czym do aktywów płynnych, stanowiących podstawę obliczania miary M2, Bank zalicza podstawową i uzupełniającą rezerwę płynności (A1 i A2), wyliczoną dla potrzeb wyznaczania nadzorczych miar płynności.
2. Bank przyjmuje, że będzie utrzymywał minimalną wartość wskaźników:
 - 1) M2 - na poziomie 1,00;
 - 2) M4 – na poziomie 1,00.

§ 21

1. W celu wyliczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka płynności Bank dokonuje analizy sytuacji szokowej zakładającej nagły spadek depozytów o 25%, przy jednoczesnym założeniu konieczności utrzymania wartości wskaźników M2 i M4 na poziomie określonym w § 20 ust. 2.
2. Wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka płynności rozumiany jest jako roczny dodatkowy koszt (w sensie wyniku) utrzymania wskaźników M2 i M4 na minimalnym wymagalnym poziomie, przy założeniu zaistnienia sytuacji szokowej.
3. Wewnętrzny wymóg kapitałowy oblicza się zgodnie z zasadami:
 - 1) wyznaczana jest pomniejszona wartość aktywów płynnych na dzień analizy, tzn. aktywa płynne wyliczone zgodnie z zasadami określonymi w § 20, pomniejsza się o 20% posiadanych na dzień analizy depozytów - Bank przyjmuje założenie, że kwotę odpływu środków sfinansowano posiadanymi aktywami płynnymi;
 - 2) kwota odpływu depozytów zmniejsza proporcjonalnie środki obce stabilne (B2) oraz środki obce niestabilne (B5); proporcja ustalona jest w oparciu udział odpowiednio B2 i B5 w sumie B2 i B5;
 - 3) kwota kredytów wyznaczonych do sprzedaży zmniejsza poziom aktywów o ograniczonej płynności (A4);
 - 4) Bank ustala brakującą kwotę do utrzymania miar nadzorczych na odpowiednim poziomie, określonym w § 20 ust. 2, po zaistnieniu sytuacji szokowej, przy czym za brakującą kwotę wyznacza się większą z wartości obliczonych dla spełnienia granicznego poziomu miar M2 i M4;

- 5) zakłada się, iż na uzupełnienie brakującej kwoty, o której mowa w pkt. 4, Bank zaciągnie dodatkowe zobowiązanie w Banku Zrzeszającym;
- 6) wyznaczone są koszty (w skali 12 miesięcy) ponoszone z tytułu utrzymania na odpowiednim poziomie wskaźników M2 i M4 - jako iloczyn zaciągniętego dodatkowego zobowiązania i różnicy oprocentowania środków pożyczanych i lokowanych w Banku Zrzeszającym;
- 7) oprocentowanie środków pożyczanych z Banku Zrzeszającego jest to oprocentowanie lokat do 1 m-ca, natomiast dla oprocentowania lokat składanych w Banku Zrzeszającym jest to stawka oprocentowania lokat terminowych do 1 m-ca, oferowana przez Bank Zrzeszający na datę analizy.

Rozdział 10 - Ryzyko wyniku finansowego

§ 22

1. Bank w ocenie istotności ryzyka wyniku finansowego dla potrzeb wyznaczania kapitału wewnętrznego, dokonuje analizy wielkości planowanego wyniku finansowego na dany rok według planu finansowego zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą, a wielkością zrealizowaną na datę analizy.
2. Bank nie bada istotności ryzyka wyniku finansowego, jeżeli wypracowany na datę analizy wynik finansowy przeliczony na wartość roczną (annualizowany) w relacji do funduszy własnych na datę analizy, przekracza wskaźnik **10%**.
3. Po uwzględnieniu ust. 2, jeżeli różnica pomiędzy wartością planowaną wyniku finansowego netto na dany rok, a zrealizowaną na datę dokonywania oceny kapitału wewnętrznego wartością wyniku finansowego netto, powiększoną o wartość wyniku planowanego do zrealizowania na okres pozostający do zakończenia roku jest dodatnia i większa niż 5% planowanego wyniku finansowego netto na dany rok, to Bank uznaje, że ryzyko wyniku finansowego jest istotne i wyznacza kapitał wewnętrzny z tego tytułu.
4. Kapitał wewnętrzny tworzony jest w wysokości dodatniej różnicy pomiędzy wartością planowanego wyniku finansowego netto na dany rok a zrealizowaną na datę analizy wielkością wyniku finansowego netto, powiększoną o wielkość wyniku planowanego do zrealizowania na okres pozostający do zakończenia roku.

Rozdział 11 - Ryzyko kapitałowe

§ 23

Bank w ocenie istotności ryzyka kapitałowego dokonuje analizy:

- 1) wpływu na adekwatność kapitałową instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR - redukcji w 2016 roku funduszu udziałowego, instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych, zaliczanych do funduszy własnych,
- 2) kosztów z tytułu ryzyka obniżenia wewnętrznego współczynnika kapitałowego poniżej wartości limitowanej.

A. Wpływ amortyzacji instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR na adekwatność kapitałową

§ 24

1. Oceny wpływu amortyzacji instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR Bank dokonuje poprzez ustalenie kwoty amortyzacji funduszu udziałowego, instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych.
2. Kapitał wewnętrzny z tytułu amortyzacji instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR wyznacza się w kwocie obliczonej w ust. 1.

B. Ryzyko obniżenia wewnętrznego współczynnika kapitałowego

§ 25

1. Oceny istotności ryzyka kapitałowego Bank dokonuje poprzez ustalenie kosztów utrzymania wewnętrznego współczynnika kapitałowego na poziomie minimalnym 10,57%.
2. Bank sumuje maksymalne wartości poszczególnych wewnętrznych wymogów kapitałowych wyznaczonych dla każdego ryzyka w okresie 12 miesięcy poprzedzających datę analizy.
3. Jeżeli obliczony wewnętrzny współczynnik kapitałowy na podstawie bieżącego poziomu funduszy własnych i maksymalnych wewnętrznych wymogów kapitałowych, o których mowa w ust. 2, jest niższy niż 10,57%, Bank uznaje poziom ryzyka kapitałowego za istotny.
4. Wewnętrzny wymóg kapitałowy dla ryzyka kapitałowego Bank oblicza jako koszt pozyskania dodatkowych funduszy w postaci pożyczki podporządkowanej, niezbędnych do uzyskania wewnętrznego współczynnika kapitałowego na poziomie 10,57%.

Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kapitałowego stanowi sumę kosztów odsetek od pożyczki podporządkowanej w wysokości określonej w ust. 4, obliczonej w skali roku; oprocentowanie pożyczki podporządkowanej ustalane jest w oparciu o funkcjonujące w Zrzeszeniu regulacje w tym zakresie.

C. Końcowy dodatkowy wymóg na ryzyko kapitałowe

§ 26

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka kapitałowego stanowi suma wymogów:

- 1) z tytułu amortyzacji instrumentów nie spełniających warunków określonych w art. 29 i art. 52 CRR, wyznaczonego zgodnie z pozycją A,
- 2) na ryzyko obniżenia wewnętrznego współczynnika kapitałowego poniżej wartości limitowanej wyznaczonego zgodnie z pozycją B.

Rozdział 12 - Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej

§ 27

1. Bank wyznacza wskaźnik dźwigni finansowej na podstawie Instrukcji wyznaczania współczynników kapitałowych.
2. Wskaźnik dźwigni wyliczany jest na koniec kwartalnego okresu sprawozdawczego i stanowi wartość procentową kapitału Tier I do całkowitej kwoty ekspozycji, zdefiniowanej w Instrukcji, o której mowa w ust. 1.
3. Bank wyznacza minimalny wskaźnik dźwigni finansowej na poziomie 4%.
4. Jeżeli poziom wskaźnika dźwigni finansowej, o którym mowa w ust. 2, jest niższy od 4%, Bank ustala kapitał wewnętrzny.
5. Kapitał wewnętrzny dla ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej Bank stanowi kwotę kapitału Tier I, niezbędną do uzyskania wskaźnika na poziomie 4%.

Rozdział 13 - Ryzyko strategiczne

§ 28

1. Przy badaniu istotności ryzyka strategicznego, Bank przeprowadza ocenę zmian skali prowadzonej działalności bankowej w okresie poprzednich 12 miesięcy, poprzez udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:
 - 1) czy dynamika zobowiązań wobec sektora niefinansowego wyniosła poniżej 90% i nie była zamierzona przez Bank?
 - 2) czy dynamika należności brutto od sektora niefinansowego wyniosła poniżej 90% i nie była zamierzona przez Bank?
 - 3) czy dynamika przychodów z tytułu prowizji wyniosła poniżej 90%?
2. Jeżeli na każde z powyższych pytań Bank udzielił odpowiedzi pozytywnej, to Bank szacuje poziom ryzyka strategicznego jako ilość odpowiedzi „TAK” przemnożonej przez wskaźnik 1% funduszy własnych na datę analizy – łącznie 3%.
3. Kapitał wewnętrzny tworzony jest w wysokości obliczonej w ust. 2 oraz Bank uznaje ryzyko strategiczne za ryzyko istotne w swojej działalności i tym samym wdraża procedurę zarządzania ryzykiem strategicznym.

Rozdział 14 - Ryzyko utraty reputacji

§ 29

1. Przy badaniu istotności ryzyka utraty reputacji Bank przeprowadza analizę zdarzeń przeszłych z okresu 12 miesięcy poprzedzających datę analizy, związanych z Bankiem oraz sektorem bankowym, poprzez udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:
 - 1) czy występowały przypadki negatywnej kampanii medialnej (prasa, radio, telewizja, Internet)?
 - 2) czy w Banku występował istotny wzrost skarg i zażaleń klientów na jakość świadczonych usług?
 - 3) czy działalność innego banku (szczególnie spółdzielczego) mogła wpłynąć negatywnie na postrzeganie Banku na lokalnym rynku usług bankowych?

- 4) czy w Banku wystąpiły zdarzenia, mogące wpłynąć na negatywne postrzeganie jego wizerunku przez klientów?
- 5) czy w skali całego systemu bankowego obserwowany jest spadek zaufania do banków wyrażający się głównie w postaci spadku bazy depozytowej?
2. Jeżeli na którekolwiek z powyższych pytań Bank udzielił odpowiedzi pozytywnej („TAK”), należy zbadać skalę odpływu środków depozytowych w analizowanym okresie, w którym, w ocenie Banku, wystąpiły negatywne zjawiska.
3. Bank oblicza wysokość wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka utraty reputacji:
 - 1) w przypadku zdarzeń zaistniałych w przeszłości, jeżeli odpływ depozytów przewyższał 10% bazy depozytowej (sumy depozytów a`vista i terminowych wszystkich klientów), zgodnie z ust. 4 pkt. 1;
 - 2) w przypadku istotnych zdarzeń bieżących, których negatywne skutki jeszcze nie zostały ustalone, zgodnie z ust. 4 pkt. 2.
4. Kapitał wewnętrzny dla ryzyka utraty reputacji Bank oblicza:
 - 1) w przypadku zdarzeń zaistniałych w przeszłości, jako różnicę pomiędzy wysokością odpływu bazy depozytowej a wartością stanowiącą 10% bazy depozytowej, przemnożonej przez wskaźnik marży odsetkowej obliczonej na datę analizy,
 - 2) w przypadku istotnych zdarzeń bieżących jako wartość 2% funduszy własnych, do chwili ustalenia rzeczywistych skutków tych zdarzeń.
5. Bank tworzy kapitał wewnętrzny na pokrycie tego ryzyka w wysokości wyznaczonej zgodnie z powyższymi zasadami:
 - 1) jeżeli obliczony zgodnie z ust. 4 pkt. 1 kapitał wewnętrzny jest większy niż 2% funduszy własnych;
 - 2) w wysokości obliczonej zgodnie z ust. 4 pkt. 2.
 oraz uznaje ryzyko utraty reputacji za ryzyko istotne w swojej działalności i tym samym wdraża procedurę zarządzania ryzykiem utraty reputacji.

Rozdział 15 - Ryzyko modeli

§ 30

1. Przy badaniu istotności ryzyka modeli Bank bierze pod uwagę narzędzia, służące do sporządzania ograniczonego (do najistotniejszych wymiarów) opisu wybranego aspektu rzeczywistości (identyfikujące i przybliżające na gruncie teorii lub empirii występujące w niej relacje), z wykorzystywaniem którego związane jest ryzyko poniesienia przez Bank straty z powodu błędów w opracowaniu, wdrożeniu lub stosowaniu takiego narzędzia (*definicja modelu z Rekomendacji W*)
2. Jeżeli Bank wykorzystuje modele istotne, tj. modele, które zostały zaklasyfikowane przez Bank do zbioru modeli, które odgrywają ważną rolę w kluczowych procesach lub decyzjach realizowanych w Banku, m.in. ze względu na wielkość ekspozycji objętej działaniem modelu, to Bank uznaje ryzyko modeli za ryzyko istotne i dokonuje oszacowania poziomu ryzyka, wykorzystując trzystopniową skalę: niskie, średnie, wysokie.
3. Jeżeli oszacowany poziom ryzyka modeli jest wyższy niż niski, wówczas Bank tworzy kapitał wewnętrzny na pokrycie tego ryzyka.
4. Kapitał wewnętrzny tworzony jest w wysokości:
 - 1) dla średniego poziomu ryzyka 1% funduszy własnych na datę analizy,
 - 2) dla wysokiego poziomu ryzyka 2% funduszy własnych na datę analizy.

Rozdział 16 - Ryzyko zmian warunków makroekonomicznych

§ 31

1. Przy badaniu wpływu ryzyka makroekonomicznego Bank przeprowadza analizę wpływu wystąpienia skrajnie negatywnego scenariusza makroekonomicznego na sytuację ekonomiczną Banku. Szczegółowy sposób wykonywania testów opisany został w Instrukcji zarządzania ryzykiem zmian warunków makroekonomicznych w Banku Spółdzielczym w Kielcach.
2. Wyznaczony w ramach scenariusza wymóg kapitałowy i poziom funduszy własnych weryfikowany jest z aktualnie obowiązującymi w Banku limitami współczynnika kapitałowego i wewnętrznego współczynnika wypłacalności – odpowiednio 13,50% i 10,57%.

3. Jeżeli wyznaczony w ramach testu poziom wskaźnika jest niższy niż limit, wówczas Bank tworzy kapitał wewnętrzny w wysokości kosztu zwiększenia funduszy własnych do wymaganego poziomu.

Rozdział 17 - Ryzyko rezydualne

§ 32

4. Przy badaniu ryzyka rezydualnego Bank szacuje skuteczność posiadanych form zabezpieczeń na podstawie informacji o skuteczności działań windykacyjnych w okresie 12 miesięcy poprzedzających datę analizy.
5. Na podstawie relacji zwindykowanych kwot kredytów według form zabezpieczeń do iloczynu struktury portfela kredytowego według form zabezpieczeń oraz wskaźnika jakości portfela kredytowego określana jest skuteczność działań windykacyjnych.
6. Bank przyjmuje za wartość progową skuteczności działań windykacyjnych poziom 10%.
7. Dla każdej formy zabezpieczeń, oprócz weksla własnego i poręczenia wekslowego wyznaczana jest wartość niedoboru zwindykowanych kwot w sytuacji, gdy skuteczność jest niższa od progu określonego w ust. 6
8. Bank tworzy kapitał wewnętrzny na pokrycie tego ryzyka w wysokości wyznaczonej zgodnie z powyższymi zasadami jako sumę wartości wyznaczonych w ust. 7 dla każdej formy zabezpieczeń.

Rozdział 18 - Sumaryczny kapitał wewnętrzny

§ 33

1. W celu ustalenia sumarycznego wymogu kapitałowego, Bank dokonuje zestawienia wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych ryzyk dotyczących zarówno kapitału regulacyjnego, jak i wymogów z tytułu pozostałych ryzyk, zgodnie z Załącznikiem.
2. Suma wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka stanowi sumaryczny kapitał wewnętrzny.
3. Jeżeli sumaryczny kapitał wewnętrzny, o którym mowa w ust. 2, jest niższy niż całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy, Bank przyjmuje za sumaryczny kapitał wewnętrzny (kapitał wewnętrzny) regulacyjny wymóg kapitałowy.

Rozdział 19 - Limity wymogów kapitałowych

§ 34

Bank zobowiązany jest, zgodnie z zapisami Ustawy - Prawo bankowe oraz rekomendacjami KNF, do utrzymania:

- 1) sumy funduszy własnych i dodatkowych pozycji bilansu Banku, na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
 - a) suma regulacyjnych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie prawo bankowe,
 - b) oszacowana przez Bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny) - wyliczona według niniejszej Procedury;
- 2) łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie co najmniej 13,50%.

§ 35

1. Bank zobowiązany jest do takiego kształtowania pozycji bilansowych i pozabilansowych, aby sumaryczny wewnętrzny wymóg kapitałowy nie przekraczał na koniec okresu sprawozdawczego 75,7% funduszy własnych.
2. Bank przyjmuje następujące maksymalne poziomy poszczególnych, istotnych rodzajów ryzyka bankowego, wyrażone wielkością alokowanych funduszy własnych - limity alokacji kapitału:
 - 1) na ryzyko kredytowe – 52,10% funduszy własnych;
 - 2) na ryzyko operacyjne – 7,10% funduszy własnych,
 - 3) na ryzyko rynkowe (ryzyko walutowe):0%
 - 4) na ryzyko koncentracji – 4,50% funduszy własnych;

- 5) na ryzyko płynności – 1,0% funduszy własnych;
 - 6) na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej – 8,8% funduszy własnych;
 - 7) na ryzyko kapitałowe – 0,2% funduszy własnych;
 - 8) na ryzyko wyniku finansowego - 1,0% funduszy własnych;
 - 9) na pozostałe ryzyka -1,0% funduszy własnych.
3. W limitach alokacji kapitału, o których mowa w ust.2, Bank nie wymienia limitu na ryzyko braku zgodności, pomimo uznania tego ryzyka za istotne, ze względu na fakt, że ryzyko braku zgodności jest pokryte przede wszystkim wymogiem kapitałowym na ryzyko operacyjne.
 4. Podstawą wyliczenia limitów w danym kwartale są fundusze własne Banku obliczone na koniec okresu sprawozdawczego.

§ 36

1. Przynajmniej raz w roku zostaje przeprowadzona weryfikacja obowiązujących limitów, mająca na celu dostosowanie limitów do bieżącej sytuacji Banku w zakresie występującego profilu ryzyka, rozumianego jako potencjalne zagrożenie adekwatności kapitałowej.
2. Weryfikację limitów, o której mowa w ust. 1, przeprowadza Zespół Analiz i Ryzyk, wykonując analizę porównawczą kształtowania się poziomu wykorzystania limitów w okresie 12 miesięcy poprzedzających datę analizy, oraz badając trendy w zakresie poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka; celem analizy jest:
 - 1) potwierdzenie obowiązujących limitów,
 - 2) propozycja zmiany poziomu limitów,
 - 3) propozycja wprowadzenia nowych rodzajów limitów.
3. Jednocześnie z analizą weryfikującą poziom limitów, przeprowadzana jest ocena wewnętrzna stosowanych metod szacowania kapitału wewnętrznego, obejmująca spójność metod szacowania kapitału wewnętrznego z metodami oceny poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka, wykonywanych na podstawie odrębnych procedur, właściwych dla danego ryzyka.
4. Wyniki analizy i propozycje, o których mowa w ust. 2 i ust. 3, wykorzystywane są w celu dokonania stosownych zmian w niniejszej regulacji.

§ 37

1. W przypadku przekroczenia ustanowionych limitów, Zespół informuje Zarząd o stopniu przekroczenia limitu, przedstawiając jednocześnie wyjaśnienie przyczyn tego przekroczenia.
2. W przypadku przekroczenia obowiązujących limitów adekwatności kapitałowej Banku - Zarząd podejmuje działania, zmierzające do redukcji poziomu ryzyka, które spowodowało przekroczenie obowiązujących w Banku limitów.
3. Oprócz wyżej wymienionych działań, Zarząd, w ramach zarządzania ryzykiem kapitałowym może, w przypadku stwierdzenia nadmiernego narażenia Banku na ryzyko utraty adekwatności kapitałowej, wdrożyć kapitałowy plan awaryjny, zgodnie z zapisami stosownej regulacji wewnętrznej.

Rozdział 20 - Kapitałowy test warunków skrajnych

§ 38

1. Bank dokonuje kapitałowych testów warunków skrajnych uwzględniających pogorszenie parametrów makroekonomicznych i ich wpływu na wewnętrzną sytuację w zakresie adekwatności kapitałowej.
2. Dokonywane testy obejmują badanie wrażliwości kapitału na nagłe, niespodziewane

pogorszenie się zewnętrznej sytuacji ekonomicznej, skutkującej wzrostem ryzyka.

3. Testy dokonywane są zgodnie z Instrukcją SIŻ.

4. Kapitałowe testy warunków skrajnych obejmują wyliczenia relacji skorygowanych wymogów kapitałowych do funduszy własnych:

1) Test A I stopnia - Założenie łącznego wystąpienia maksymalnych wymogów kapitałowych dla każdego rodzaju ryzyka ustalonych za okres ostatnich 12 miesięcy, z wyłączeniem ryzyka kapitałowego w zakresie amortyzacji pozycji funduszy własnych, oraz porównanie wymogów z funduszami własnymi netto na datę badania.

2) Test A II stopnia - Założenie pogorszenia się parametrów makroekonomicznych i ich wpływu na adekwatność kapitałową Banku, poprzez korektę rocznego wyniku finansowego, z uwagi na:

a) Spadek marży odsetkowej o 20% (w wyniku zmian ogólnego poziomu stóp procentowych oraz działań konkurencji),

b) Spadek przychodów z prowizji o 6% (w wyniku działań konkurencji),

c) Wzrost kredytów zagrożonych o 52% - koszty z tytułu odpisów na rezerwy, z uwzględnieniem wskaźnika poziomu rezerw - poziom rezerw/portfel kredytowy (w wyniku pogorszenia parametrów makroekonomicznych, jak. PKB, poziom bezrobocia),

Test obejmuje porównanie wymogów z testu A I stopnia z funduszami własnymi na datę badania, skorygowanymi o wynik finansowy uwzględniający spadek wyniku z odsetek, spadek przychodów z prowizji oraz wzrost kosztów tworzenia rezerw.

3) Test B - Założenie wystąpienia warunków skrajnych polegających na procentowej zmianie skali działania skutkującej wzrostem wymogów kapitałowych z testu A I stopnia o założoną w planie ekonomiczno-finansowym dynamikę przyrostu portfela kredytowego;

4) Test B odwrócony - Wyznaczenie maksymalnej możliwej dynamiki przyrostu portfela kredytowego nie prowadzącej do przekroczenia limitowanego wewnętrznego współczynnika kapitałowego dla wielkości wewnętrznego wymogu kapitałowego i funduszy własnych pochodzących z testu A I stopnia. Wyliczona maksymalna możliwa dynamika przyrostu portfela kredytowego podlega porównaniu z faktycznie osiągniętą dynamiką portfela kredytowego.

5. W przypadku gdy wyliczone wewnętrzne współczynniki kapitałowe spadną poniżej limitowanej wartości wewnętrznego współczynnika kapitałowego, i jeżeli Bank uzna realne zagrożenie adekwatności kapitałowej, wdraża kapitałowy plan awaryjny.

6. Wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są w:

1) Procesie wyznaczania limitów ograniczających ryzyko niewypłacalności;

2) Planowaniu kapitałowym;

3) Konstruowaniu awaryjnego planu kapitałowego.

Rozdział 21 - System kontroli wewnętrznej

§ 39

1. Proces wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego podlega ocenie w ramach Systemu kontroli wewnętrznej Banku.
2. System kontroli wewnętrznej w zakresie szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego normują odpowiednie regulacje wewnętrzne Banku.

Kapitał wewnętrzny Banku

Rodzaj ryzyka	Wymagany według Banku łączny kapitał wewnętrzny na zabezpieczenie ryzyka	Alokacja kapitału według minimalnych wymogów kapitałowych	Alokacja kapitału ponad minimalne wymogi kapitałowe
Ryzyko kredytowe			
Ryzyko rynkowe (ryzyko walutowe)			
Ryzyko operacyjne			
Łączny kapitał wewnętrzny na ryzyka objęte wyznaczaniem minimalnego wymogu kapitałowego			
Ryzyko koncentracji zaangażowań, z tego:		X	
koncentracji dużych zaangażowań		X	
koncentracji w sektor gospodarki		X	
koncentracji przyjętych form zabezpieczenia		X	
koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy		X	
koncentracji geograficznej		X	
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej		X	
Ryzyko płynności		X	
Ryzyko wyniku finansowego		X	
Ryzyko kapitałowe, z tego:		X	
amortyzacja pozycji funduszy własnych		X	
ryzyko obniżenia wewnętrznego współczynnika kapitałowego		X	
Pozostałe ryzyka, z tego:		X	
ryzyko cyklu gospodarczego		X	
ryzyko strategiczne		X	
ryzyko utraty reputacji		X	
ryzyko zmian warunków makroekonomicznych		X	
ryzyko rezydualne		X	
ryzyko modeli		X	
ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej		X	
Kapitał wewnętrzny			
Fundusze własne		X	X
Uznany kapitał			
Kapitał podstawowy CET1		X	X
Kapitał Tier I		X	X
Nadwyżka (+) / niedobór (-) funduszy własnych		X	X
Łączny współczynnik kapitałowy [%]		X	X
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I [%]		X	X
Współczynnik kapitału Tier I [%]		X	X
Wskaźnik dźwigni finansowej [%]		X	X
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy [%]		X	X